التوحيد أهميته وفوائده
گرنگی یەکتا پەرستی و سودەکانی

م.زید حسین چۆمانی

بسم الله وحده وبه نستعين

بسم الله وحده والحمد لله جل وعلا

والصلاة والسلام على رسول الله.

أما بعد:—

خودای پەروەردگاری جیهانیان کە ئەم بوونەوەرەی داهێناوە، وەجنۆکەو ئادەمیزادی دروست کرد، وەسەر زەوی پێ ئاوەدان کردنەوە، وەمانگ وڕۆژو زەوی وئەوەی تیایدایە بەردەستی کردن بۆیان تاکو بتوانن بەبێ کەم وکوڕی تیایدا بژین، وەهەر بەوەندەش نەوەستا، بەڵکو نێردراوی خۆی بۆ ناردن تا تێیان بگەیەنێت کەبنیاد نانی ئەوان و ئەو بوونەوەرەش بۆچی و لەبەر چی؟ وەپێغەمبەرانیش هەر لە(نوحەوە هەتا محمد)(عليهم الصلاة والسلام) بەخۆیان و شوێن کەوتوانیان شەو ڕۆژیان لێك دەکردەوە، وەئامادەی چەشنی هەموو جۆرە ناخۆشییەك بون، هەر لەبرسێتی و دەربەدەری وسەرماو گەرما... هەتا دەگاتە بەخت کردنی گیان وماڵیان. چونکە ئەوان وەڵامی ئەم پرسیارانەیان لەلابوو، وەگرنگی ئەو مەبەستەشیان دەزانی کە لەپێناویدا دروست کرابوون ونێررابوون کە پەرستنی تاکە بەدیهێنەر وبژێودەریانە بەتاکێ وتەنهایی، واتە ئێمەش لەچەند خاڵێکدا گرنگی و سودەکانی ئەو یەکتا پەرستییە ڕوون دەکەینەوە.

یەکەم: گرنگی یەکتا پەرستی.

١.خوای گەورە دەفەرموێت:

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْأِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾[1].

واتە: دروستم نەکردووە جنۆکە وئادەمیزاد تەنها بۆ پەرستنی خۆم نەبێ بەتەنها.

٢.وەهەر وەها دەفەرموێت:

﴿وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ﴾[2].

---

[1] {سورة الذاريات:٥٦}.

[2] {سورة الأنبياء:٢٥}.

واتە: (پێش تۆ هیچ پێغەمبەرێکمان ڕەوانە نەکردووە کە وەحیمان بۆ نەناردبێت بەوەی کە:بێگومان هیچ پەرستراوێك نییە بەحەق جگە لەمن، دەمن بەتەنها بپەرستن).

٣.وەهەر لەبەر گرنگی وگەورەیی یەکتا پەرستی وپێویستی ئادەمیزاد بۆی، خوای پەروەردگار بۆ هەر میللەتێك پێغەمبەرێکی ناردووە، تاکو خوایان پێ بناسێنێ وفەرمانەکانی خوایان پێ ڕابگەیەنێ، چونکە ئادەمیزاد تەنها لە ڕێگەی پێغەمبەرانەوە خوا دەناسێ وئاگادار دەبێ بە فەرمانەکانی وباوەڕی پێدێنێ، هەروەك خوا دەفەرموێت:

﴿وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ﴾[٣].

واتە: لەناو هەر گەل ونەتەوەیەکدا پێغەمبەرێکمان(ﷺ) ناردووە و پێمان ڕاگەیاندووە کە پێیان بڵێن: (تەنها خوا بپەرستن و خۆتان دوور بگرن لە هەموو پەرستراوێکی تر، جا هەبوو لەناو ئەو خەڵکەدا کە بیرو ژیری خۆی دەخستە کارو بەشوێن ڕاستیدا دەگەڕا، پەروەردگاریش هیدایەتی دەدا، وەهەیشیان بوو خۆی شایستەی گومڕایی دەکردو پشتی لەڕاستی دەکرد و بەسەریدا دەچەسپا، کەوابوو بگەڕێن بەسەر زەویدا سەرنج بدەن، بزانن سەرەنجامی ئەو کەسانە چۆن بوو کە بڕوایان بەبەرنامەی ئێمە نەبوو).

٤.وە بە تێڕوانینی ئایەتە پیرۆزەکانی قورئان زیاتر مانای ئەم ئایەتەی سەرەوەمان بۆ ڕوون دەبێتەوە ودەردەکەوێت. کەوا هەر پێغەمبەرێك(ﷺ) ڕەوانەکراوە پێش هەموو شتێك بانگەوازی گەلەکەی خۆی کردووە بۆ پەرستنی خوای پەروەردگار بەتاك و تەنهایی ئەوەتا پێغەمبەر نوح(ﷺ) بەنەتەوەکەی خۆی دەفەرموو:

﴿ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ﴾[٤].

واتە: تەنها خوا بپەرستن جگە لەو پەرستراوێکی ترتان نییە کە ڕاست بێت وشایستەی پەرستن بێت. وەهەروەها پێغەمبەرانی تر(علیهم الصلاة والسلام) هەمان بانگەوازیان کردووە ولەپێناویدا هەوڵ وکۆششیان داوە وەکو پێغەمبەر (هود، وصالح، وشوعەیب، وئیبراهیم) (علیهم الصلاة والسلام)، وەهەروەها پێغەمبەرمان محمد(ﷺ) فەرموویەتی (ألأنْبِيَاءُ إخْوَةٌ مِنْ عَلاَّتٍ

---

[٣] {سورة النحل:٣٦}.

[٤] {سورة الاعراف:٥٩}.

أُمَهاتُهُم شَتَّى وَدينُهُمْ وَاحِدْ)[٥]، (ئیبن حەجەر) دەربارەی ئەم فەرموودەیە دەفەرمووێت (إنَّ أصْلَ دينهمْ واحدْ، وَهُوَ التَوحيد وإنْ أختَلَفَتْ فُرُعْ الشَرائعْ)[٦]، واتە: بنچینەی دینی هەموویان (پێغەمبەران) یەکە ئەویش یەکتا پەرستییە، ئەگەر چی جیاوازییان هەیە لە شێوازی پەرستش وهەڵس وکەوتی ڕۆژانەیان.

٥.هەروەها یەکتا پەرستی دادوەرترین دادە (أعدَلُ العَدل) هەروەکو چۆن هاوەڵ بڕیاردان گەورەترین ستەمە بەبەڵگەی (إنَّ الشِركَ لَظُلْمٌ عَظيمْ)، واتە: هاوبەش بڕیاردان بۆ پەروەردگار گەورەترین ستەمە کە خاوەنەکەی توشی سزای هەمیشەیی دەکات وبێ بەشی دەکات لەبەزەیی وبەخششی پەروەردگاری، کە مانەوەیە لەناو ناز وخۆشییە هەمیشەیی یەکانی بەهەشت، هەروەك پەروەردگاری جیهانیان دەفەرمووێت:

﴿ إِنَّهُ مَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ ﴾[٧].

واتە: ئەو کەسەی هاوبەش بۆ خوا بڕیار بدات، خوای گەورە بەهەشتی لێ حەرام دەکات، وەبۆ هەتا هەتایە لەناو ئاگردا دەمێننەوە، وەلەو ڕۆژەدا هیچ یاریدەدەرو پشتیوانێك نییە بۆ ستەم کاران.

٦.وەهەتا لە قورئانی پیرۆز ورد ببینەوە دەبینین هەمووی هەر باسی یەکتا پەرستییە چونکە:
-یان هەواڵ دانە دەربارەی خواو ناوو سیفەتەکانی ئەمەش برتییە لە (التوحيد الخبري) ڕاگەیاندنی یەکتا پەرستی.
-یان بانگەوازە بۆ پەرستنی خوا بەتەنیا و دوورکەوتنەوە لەهەر پەرستراوێکی تر جگە لەو، ئەمەش بریتییە لە (التوحيد الطلبي) جێبەجێ کردنی و داوا کردنی یەکتا پەرستی.
-یان فەرمانی داواکردنی پابەند بوونە بە گوێ ڕایەڵی خوا، ئەمەش لەتەواو کەری ماناکانی یەکتاپەرستییە.
-یان هەواڵە لەبارەی ڕێزگرتنی خوای گەورە لەکەسانی یەکتاپەرست لە دونیا وڕۆژی دواییدا، ئەمەش پاداشتی یەکتا پەرستییە.

٧.ووشەی یەکتا پەرستی کە (لاإله إلاّ الله)یە هەر ئەوە کەوا پێغەمبەری

---
[٥] اخرجه : البخاري، ومسلم، واحمد، وابو داوود.
[٦] انظر : (فتح الباري) (٥٩٧/٦).
[٧] {سورة المائدة:٧٢}.

(خاتم)ی پێغەمبەران فەرمانی پێ کراوە، کە شەڕی لەسەر بکات، تائەو کاتەی بەزمان دەری دەبڕن وبەدڵ باوەڕی پێ‌دێنن وبەکردەوە دەیسەلمێنن، هەروەکو پێغەمبەر(ﷺ) دەفەرموێت: (أُمرتُ أنْ أُقاتلَ النَاسْ حَتى يَشْهَدوا أنْ لاإلــه إلاّ الله، وأنَّ مُحَمَداً رَسُولُ الله، وَيُقِيموا الصَلاةَ وَيُؤتوا الزَكاةَ)[8]، واتە: فەرمانم پێ‌کراوە کەبجەنگێم لەگەڵ خەڵکیدا هەتاکو شایەتی دەدەن کەوا هیچ پەرستراوێك نی‌یە شایستەی پەرستن بێت تەنها الله نەبێت وە محمد(ﷺ) پێغەمبەری خوایە وەنوێژ بکەن وزەکاتی سەروەت وسامانیان بدەن.

٨.(وەلەبەر گرنگی یەکتا پەرستی‌یە کەوا یاسای شەرعی لە بیرو باوەڕو پەرستشدا وەرنە گرتن و کارپێنەکردنێتی هەتا بەڵگەی لەسەر دێتەوە، بەڵام یاسای شەرعی لەشتەکانی تردا لەدنیادا بریتی‌یە لەڕێ پێ‌دران وحەڵاڵ بوون مادام بەڵگە نەبێت لەسەر حەرامی)[9].

---

[8] اخرجه : البخاري من حديث ابن عمر في الايمان (٧٥/١)، ومسلم (٥٣/١) في الايمان.

[9] هذه قاعدة مهمة وجليلة في (اصول الفقه) كما يقولون (الاصل في العبادة المنع إلاّ بالنص، والأصل في الأشياء الإباحة إلاّ بالنص).

٩.بیر وباوەڕ لەئیسلامدا چەند بەش وپلەیەکە، کە بەرزترینیان شایەتی‌دانە بەنەبوونی هیچ پەرستراوێك کە حەق بێت بێجگە لە (الله) ئەو شایەتی دانەش (التوحيد) پتەو ترین پەتی ئیسلامە کە پچڕانی بۆ نی‌یە، وە گەورەترین ئامۆژگاریشە لەپەروەردگارەوە بۆ بەندەکانی هەروەك ئەبو هوریرە بۆمان دەگێڕێتەوە ودەفەرموێت پێغەمبەر(ﷺ) فەرموویەتی: (ألأيمان بِضعٌ وَسَبعُونَ أو بِضْعٌ وَستونَ شُعْبة، فَأفضَلُها قَولُ لاإلـه إلاّ الله وأدناهـا إماطَـةُ ألأذى عَنْ الْطَرِيقْ والحَياءُ شُعْبَةٌ مِنْ ألإيمان)[10].

١٠.خوای گەورە بەندەکانی کردووە بەدوو جۆرەوە (عاقڵ وژیر وەگێل وبێ‌عەقڵ) عاقڵ وژیر ئەو کەسەیە کە بەرییە لەهاوەڵ دانان بۆ پەروەردگار وکردار وگوفتاری بریتی‌یە لە (توحيد) بەڵام چینی دووەم ئەوانەن کە پەروەردگار دەربارەیان دەفەرموێت:

﴿وَمَن يَرْغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ﴾[11].

واتە: هیچ کەسێك پشت لە ڕێگا وئاینی إبراهيم پێغەمبەر(ﷺ) ناکات تەنها کەسێك نەبێت کە خۆی گێل کردبێت،

---

[10] اخرجه : مسلم في كتاب الايمان(٦/٢).

[11] {سورة البقرة:١٣٠}.

كەواتە ئەوەی پشت لەتەوحید دەكات بەویستی خۆی خۆی گێل وبێعەقڵ كردووەو پشتی لە ڕاستی كردووە هاوبەشی بۆ پەروەردگاری داناوە.

١١.هەروەها دەبینین ئەو كەسەی كە پاشگەز دەبێتەوە لە دینی ئیسلام و تەوحید ئەوانە سەربڕاوی دەستیان حەرامە بیخۆی، وەنابێ ژنیان بدەینێ وژنیان لێ بێنین، وەكە مرد نابێ بشۆرڕێت ونوێژی لەسەر بكرێت، وەنابێت لە گۆڕستانی موسوڵمانان بنێژرێ، وەنابێ داوای لێخۆش بوون وچاكەیان بۆ بكرێ مادام بەو پاشگەزبوونەوەیەوە مردبێت.

١٢.وەیەكێكیتر لە گرنگیەكانی یەكتا پەرستی(توحید) ئەوەیە كەوا خوای گەورە هەر لەسەرەتاوە كە ئادەمی دروست كرد پەیمانی لە ئادەم ونەوەكانی وەرگرتووە كە بریتیە لە دان نان بەتەنهایی خوای گەورە وەشایەتی دان لەسەر نەفسی خۆیان كە خوا (الله) پەروەردگار وخاوەن ومەلیكیانە، وەهیچ خوایەك نیە بێجگە لەو ڕاست بێت هەروەك دەفەرموێت:

﴿وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ﴾[١٢].

كەواتە كەس ناتوانێت لە ڕۆژی دوایدا بڵێت پەروەردگار ئێمە بێ ئاگابوین وەزانیاریمان نەبووە بەوەی كە (الله) بەتاك وتەنها پەروەردگارمانە وهیچ هاوەڵی نیە.

١٣.هەروەها گرنگی دانێكی بێ وێنەی زانا پایەبەرزەكانی ئیسلام بە مەسەلەی (توحید) و نوسینی پەرتووكی زۆر گەورە لەم بابەتەوە زیاتر گرنگی (توحید) دەردەخەن، ئەوەتا ئیمامی شافیعی وأبو حنیفة (ڕەحمەتی خوایان لێبێت) دوو كتێبیان بەناوی (الفقه الأكبر) لەسەر ئەم بابەتە نوسیوە، دیارە گرنگترین باس بووە بەلای ئەوانیشەوە.

١٤.هەروەها لەبەر گرنگی وگەورەیی (توحید)ە كەیەكەم پرسیاری ناو گۆڕ دەربارەی (خوات كێیە؟) وەلەوێوە هەموو شتێك دەست پێدەكات، یان لە ڕۆژی قیامەت كاتی حەشر وحیساب یەكەم پرسیارە كەلە دروست كراوەكانی پەروەردگاری بێ هاوتا دەكرێت، وەهەر لەوێشەوە دەر دەكەوێت كە بارت بەلای

---

(١٢) {سورة الاعراف:١٧٢}.

كامیان دادەكەوێت. بەهەشت یان دۆزەخ.

كەواتە لەم چەند خاڵانەدا ڕوون كرایەوە كە گرنگی وگەورەیی ئەو (توحید)ە چییە كە جنۆكەو ئادەمیزادی لە پێناویدا دروست كراوە وە بوونەوەریش بۆ ئەو دوو دروستكراوانە ژێر دەست كراوە.. وە خوا بمان گێڕێ لەو كەسانەی كە مافی تەواوی ئەو یەكتا پەرستییە بدەین وهەست بەو هەموو نازو نیعمەت وبەخششانە بكەین وهەمیشە بیری خۆمان بێنینەوە كە ئێمە بۆچی دروست كراوین وئەو دنیایەش بۆچی خراوەتە ژێر دەستی ئێمە وەبۆ دەبین وبۆ دەژین وبۆ دەمرین؟!.

دووەم: سوودەكانی یەكتا پەرستی.

١.ووشەی یەكتا پەرستی كە (لاإله إلاّ الله)یە، باشترین وگەورەترین ووشەیە كە یادی خودای پێ بكرێ، هەروەكو پێغەمبەر(ﷺ) دەفەرموێت: (من قال لا إله إلا اللّهُ وحدهُ لا شَريك لـه، لـهُ الملك، وله الحمدُ، وهو على كل شيء قَدير في يومٍ مائةَ مرّة كانت لـه عَدْلَ عَشرِ رقاب، وكُتبَت له مائةُ حسَنَة، ومُحيَت عنه مائة سيّئة، وكانت له حرزاً منَ الشيطان يومَهُ ذلك حتى يُمسيَ، ولم يَأتِ أحدٌ بأفضلَ مما جاء، إلا رجلٌ عملَ أكثر منه)[١٣]، واتە: هەركەسێ سەد جار لەڕۆژێكدا بڵێ: (هیچ پەرستراوێك نییە بەحەق بپەرسترێت تەنها الله نەبێت، تەنیایەو هاوەڵی نییە، دەسەڵات وخاوەنداریتی هەر بۆ ئەوە، وەسوپاس وستایشیش هەر بۆ ئەوە لەسەر نیعمەتەكانی، وەهەر ئەو بەتوانایە لەسەر هەموو شتێك)، ئەوا پاداشتی وەكو ئەوەوایە كە دەكەسی لە كۆیلەكان ڕزگار كردبێ، وەسەد چاكەی بۆ دەنوسرێت، وەسەد خراپەی بۆ دەسڕێتەوە، وەدەبێتە پارێزەر بۆی لە شەیتان لەو ڕۆژەدا هەتاكو ئێوارە، وەكەس لەو چاكتری نەكردووە تەنها كەسێك نەبێت كە زیاتر لەو یادی خوا بكات).

٢.یەكتا پەرستی قورسترین چاكەیە لەتەرازووی هەر بەندەیەك لەڕۆژی دواییدا، هەر وەكو عبد الله ی كوڕی عەمر(ﷺ) دەیگێڕێتەوە دەفەرموێت پێغەمبەر(ﷺ) فەرمووی: (إنَّ نُوحاً قالَ لإبنه عِنْدَ مَوته: آمُرُكَ بلاإلهَ إلاّ الله، فَإنَّ السَموات السَبْعْ والاراضينَ السَبْعْ لَوْ وُضِعَتْ في كَفه وَوَضعَتْ لاإلهَ إلاّ الله في كَفه

(١٣) اخرجه : البخاري (٦٤٠٣).

لَرَجَحَتْ بِهِنَّ لاإلـهَ إلاّ الله ...)[١٤]، واتـە: نـــوح پێغەمبـــەر(ﷺ) لەســـەرەمەرگدا بەكوڕەكـەی فـەرمووی (فـەرمانت پـێ دەكەم) بەووتنی و باوەڕ بوون بە (لا إلـه إلاّ الله) كە ئەگەر هەر حەوت ئاسمانەكان و حـەوت زەوی‌یـەكان بخرێنـە تـای تەرازوویـەك، وە (لا إلـه إلاّ الله) بخرێتـە تاكەی تر، ئەوا (لا إله إلاّ الله) ئـەوانی تـر بەرز دەكاتەوە.

٣. یەكتاپەرستی سەرەكی ترین هۆیە بۆ چوونە بەهەشت هـەر كردەوەیـەكی تریشی هەبێت، هەروەك عوبادەی كوڕی صـامت(رضي الله عنه) دەیگێڕێتـەوە دەفـەرموێت پێغەمبەر(ﷺ) فەرمووی: (مَن شهِدَ أن لا إلهَ إلا اللهُ وحدَهُ لا شريكَ لـه، وأنّ محمداً عبـدُهُ ورسـولُهُ، وأنّ عيسـى عبـدُ الله ورسوله وكلمتهُ ألقاها إلى مريمَ ورُوحٌ منه، والجنةُ حَقّ والنـارُ حـقّ، أدخلَـهُ اللهُ الجنـةَ علـى مـا كـانَ مـنَ العَمـل)[١٥]، واتـە: هەركەسـێك شـایەتی بـدات كـە هـیچ پەرسـتراوێك نی‌یـە حـەق بێـت تـەنها الله نەبێت، ومحمد(ﷺ) بەنـدە و پێغەمبـەری ئـــەوە، وعیســـی بەنـــدەی خـــواو پێغەمبەری‌یەتی، وەبەو ووشەی خوا (كُنْ فَـيَكُنْ) دروسـت بـووە، بـەهۆی جبریلەوە(عليه السلام) ناردوویەتی بـۆ مەریـەم، وەبەشـێكە لـەو ڕووحانـەی كـە دروسـتی كردوون وەكو هەموو ئادەمیزادەكانی تر، وە بەهەشـت حـەق و ڕاسـتە، ودۆزەخ حەق و ڕاستە، ئـەوا خـوای پـەروەردگار دەیخاتـە بەهەشـتەوە لەسـەر هـەر كردەوەیەك بوو بێت.

٤. یەكتاپەرستی هۆی ڕزگار بوونە لـە دۆزەخ، هەروەك عتبان(رضي الله عنه) دەگێڕێتەوە دەفەرموێت پێغەمبـەری خـوا فـەرمووی: (فإن اللّهَ حرّمَ على النـار مـن قـال: لا إلـهَ إلاّ الله يَبتغـي بـذلك وَجـهَ الله)[١٦]، واتـە: خـوای گـەورە حـەرامی كـردووە بچـێتە دۆزەخ ئەو كەسەی بـەزمان بڵـێ وبـە دڵ باوەڕی بێ كەوا هـیچ پەرسـتراوێك نی‌یـە بەحـەق تـەنها الله نـەبێت وەمەبەسـتی ڕەزامەندی خوا بێت.

٥. یەكتاپەرستی هـۆی هیدایـەت دانـە لە دنیا وقیامـەت وهێمنـی وئارامی‌یـە لـە ڕۆژی دوایـــی‌دا، هـــەروەك خـــوای پەروەردگار دەفەرموێت:

---

[١٤] اخرجه : الامام احمد في المسند (٢٢٥/٢) وسنده صحيح نقلاً عن (معارج القبول) للحكمي، وفي(الصحيحة)(١٣٤).

[١٥] اخرجه : البخاري (١٣٩/٤)، ومسلم (٢٨) واللفظ للبخاري نقلاً عن كتاب التوحيد أولاً للدكتور ناصر بن سليمان العمر (ص٢٣).

[١٦] اخرجه : البخاري (١١٠/١)، ومسلم (٤٥٥/١) نقلاً من كتاب التوحيد أولاً.

﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَئِكَ لَهُمُ الأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ﴾[١٧].

واتـە: ئەوانـەی باوەڕیـان هێنـاوە و خـوای گـەورە بـەتاك وتـەنیا دەپـەرستن وبەندایەتی یەکەیان تێکەڵ ناکەن لەگـەڵ هـاوەڵ بڕیـار دان وسـوور نـابن لەسـەر گوناهـە گـەورەکان وبـەو بـاوەڕەوە دەمـرن، ئاسـوودەیی وهێمنـی هـەر بـۆ ئەوانەیـە لـە ڕۆژی دوایـیدا وئەوانـە ڕێنموومایی کراون لە ژیانی دنیا ولە تاقی کردنـەوەی نـاو قـەبر، وڕۆژی حەشـر وحسابدا.

٦.ئاسـوودەترین کـەس بەشـەفاعەتی پێغەمبـەر(ﷺ) ئـەو کەسـەیە کـە یەکتاپەرسـت بێـت، بەبەڵگـەی فـەرموودەی پێغەمبـەر(ﷺ) کـە دەفەرموێت: (أسعدُ الناس بشفاعتي يومَ القيامة من قال لا إلهَ إلا اللهُ خالصاً من قَلبِه، أو نفسه)[١٨]، واتـە: ئاسـوودەترین کـەس بـە تـاك وشـەفاعەتی مـن ئـەو کەسـەیە کـە لـە پاڵاوتـەی دڵ ودەروونیـەوە بڵـێ: هـیچ پەرسـتراوێك نییە کەوا حەق بێت وشایەنی پەرستن بێت تەنها الله نەبێت.

٧.سەرەکی ترین هۆیە لەلای خودا بۆ لێخۆشبونی گوناهی ئادەمیزاد، هـەروەك ئەنەسـی کـوڕی مالیـك(ﷺ) دەفـەرموێت بیستم پێغەمبـەر(ﷺ) دەیفـەرموو: (قَالَ اللهُ تَبَـارَكَ وتعَـالى: يَـا ابـنَ آدَمَ إِنَّـكَ مَـا دَعَوْتَني وَرَجَوْتَني غَفَرْتُ لَكَ عَلَى مَا كَانَ فيكَ وَلاَ أُبَالي. يا ابنَ آدَمَ لَوْ بَلَغَت ذُنُوبُكَ عَنَانَ السَّمَاء ثُمّ اسْتَغْفَرْتَني غَفَرْتُ لَـكَ وَلاَ أُبَالي. يا ابـنَ آدَمَ إِنّـكَ لَـوْ أَتَيْتَنـي بِقُرَابِ الأَرْضِ خَطَايَـا ثُـمّ لَقِيتَنـي لاَ تُشْـرِكُ بـي شَـيْئاً لأَتَيْتُـكَ بِقُرَابِهَـا مَغْفِـرَةً)[١٩]، واتـە: خـوای گـەورە دەفـەرموێت: ئـەی ئادەمیزاد ئەگـەر بـەپڕای زەوی گوناهـت لەگەڵ خـۆت هێنابێـت ولـەڕۆژی دوایـیدا پێم بگەیت وهیچ هاوەڵت بۆ بڕیار نەدابم، ئەوا منیش بـە پڕایـی زەوی لێـت خـۆش دەبم.

٨.یەکتاپەرسـتی سـەرەکی تـرین مەرجـە بـۆ سـەرکەوتنی موسـوڵمانان وجێنشین بوونیان بـەدوای یـەکتریدا لـە زەوییـدا، هـەروەك بۆمـان دەردەکـەوێ لەفەرموودەی قورئاندا کە دەفەرموێت:

﴿وَعَدَ اللهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ

[١٧] {سورة الانعام:٨٢}.

[١٨] اخرجه : البخاري (١٣٩/١)، في باب العلم، نقلاً من كتاب (معارج القبول) للحافظ أحمد الحكمي (٤٢٣/٢).

[١٩] اخرجه : الترمذي وقال حديث حسن، نقلاً من كتاب (جامع العلوم والحكم) لابن رجب الحنبلي.

خَوْفِهِمْ أَمْناً يَعْبُدُونَنِي لاَ يُشْرِكُونَ بِي شَيْئاً وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ﴾[٢٠].

واتـە: خـوای گـەورە بـەڵێنی دڵنیـا بەخش وتـەواوی داوە بەوانـەی باوەڕیـان هێنـاوە لــە ئێـوە، وەکـارو کـردەوە چاکەکانیان ئـەنجام داوە، دڵنیـا بـن کـە خوای پەروەردگار جێنشـین وپایـەداریان دەکـات لـە وولاتـدا، هـەر وەك چـۆن ئیمانــدارانی پــێش ئــەمانی جێنشــین کــردوە، وئــەو دیــن وئاینــەیان بــۆ دەچەسپێت کە خوا خۆی پێی ڕازییە، وەهەروەها ترس وبیمیان بۆ دەگۆڕێت بە ئــارامی وهێمنــی، بەمــەرجێ هــەر مــن بپەرستن و هیچ جۆرە هاوەڵێکم بۆ بڕیار نـەدەن، ئەوسـا ئـەوەی دوای ئـەو پایـە داریە بێ باوەڕ بێت ئائەو کەسانە هـەر تاوانبار ولەسنور دەرچوون.

٩.یەکتاپەرستی کاریگەری ترین هۆیە بـۆ یـەك خسـتنی ڕیـزی موسـوڵمانان، چونکە هیچ کاتێك موسوڵمانان یـەك ڕیز نابن تاکو بـیرو بۆچـوون وباوەڕیـان یـەك نـەبێت، کەبریتیـیە لـە(یەکتاپـەرستی)، وەدەبێتە بنچینەی خۆشەویستی نێوان موسـوڵمانان وپاڵپشـتی کردنـی یـەکتر ویەك ڕیزبوونیان ئەو کاتە هێـز وتواناییـان کۆ دەبێتەوە لە هەمان کاتیشدا دەبێتـە هـۆی ڕەزامەنـدی خـودا وسـەرکەوتن بەسـەر دوژمنیانـدا هـەر وەك لـە ئایـەتی (٥٥) سـورەتی نـور بۆمـان ڕوون بـووە، وەهەروەها خوای گەورە دەفەرموێت:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَنْصُرُوا اللَّهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ﴾[٢١].

واتە: ئەی ئەوانەی باوەڕتان هێناوە، ئەگەر ئێوە لەسەر خستنی دینـی خـواو ووشەی (لا إله إلاّ الله) دابن، ئەوا سەرتان دەخات وپایەدار وجێگیرتان دەکات.

١٠.ئەگـەر بەنـدە تـەواو خـۆی یـەك لاکـردەوە بـۆ خـواو یـەك خـوا پەرسـت بووکە الله یە، ئـەوا بێجگـە لـەخوا ترسـی کەسی تری لەدڵدا نامێنێت، وەلەسـەرە مەرگیشدا ترس وبیم ڕوویـان تـێ ناکـات، ولەڕۆژی دووایشدا بەهەمان شـێواز خـەم وپەژارە ودڵتەنگی دایان ناگرێت.

﴿أَلا إِنَّ أَوْلِيَاءَ اللَّهِ لا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلا هُمْ يَحْزَنُونَ* الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ* لَهُمُ الْبُشْرَى فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الآخِرَةِ لا تَبْدِيلَ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ﴾[٢٢].

واتــە: ئاگــادار بــن کەبەڕاســتی چاکەکاران وخۆشەویستانی خوای گەورە ومیهرەبـان نـەترس وبـیم ڕوویـان تـێ دەکــات (لەســەرە مــەرگ ولــەڕۆژی

---

[٢٠] {سورة النور:٥٥}.

[٢١] {سورة محمد:٧}.

[٢٢] {سورة يونس:٦٢-٦٤}.

پرسینەوەدا)، نەخەم وپەژارە ودڵ تەنگی دایان دەگرێت، (ئەو بەختەوەرانە) ئەو كەسانەن باوەڕی بەتین ودامەزراوو پڕ سۆزیان هێناوە بەپەروەردگاریان وخۆیان دەپارێزن لە خەشم وقینی خوا (بەهۆی ئەنجام دانی فەرمانەكانی خواو پارێزكردنیان لە حەرام).

هەر بۆ ئەوانە مژدەی (كامەرانی وبەختەوەری) لەژیانی دنیادا (لەكاتی سەرەمەرگدا كە مژدەی بەهەشتیان پێ دەدرێت)، لەقیامەتیشدا (مژدەكان هەموو دەبنە واقیع، وهەموو مژدە قورئانییەكان بە زیادەوە دێتەدی)، بێگومان ئەو بەڵێنانەی خوا هەر دێنەدی وهیچ گۆڕانێكیان بەسەردا نایەت، ئا ئەوەیە سەرفرازی وكامەرانی گەورە ومەزن.

والحمد لله رب العالمين.

استغفر الله لي ولكم أجمعين والحمد لله رب العالمين.